

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6CdoR/1/2024
Identifikačné číslo spisu:	4121213612
Dátum vydania rozhodnutia:	28.11.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:4121213612.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Dušana Čimu a členiek senátu JUDr. Terézie Mecelovej a JUDr. Jany Zemkovej, PhD., v spore žalobcu O. Š., narodeného XX. W. XXXX, E., G. XX, zastúpeného JUDr. Dominikou Lidayovou Bašaryovou, advokátkou, Ružomberok, Riadok 1962/7, IČO: 53 468 911, proti žalovaným 1/ U. O. Š., narodenému XX. L.Á. XXXX, 2/ W. Š., narodenému X. F. XXXX a 3/ K. Š., narodenej XX. A. XXXX, všetkým E., G. XX a zastúpeným splnomocnenkyňou Advokátska kancelária JUDr. René Hudzovič, s.r.o., Nitra, Štefánikova tr. 49, IČO: 36 860 697, v mene ktorej koná advokát JUDr. René Hudzovič, o zapretie otcovstva, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 7Pc/36/2021, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 4. mája 2023 sp. zn. 8CoP/27/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalobca j e p o v i n ý zaplatiť žalovaným náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Rozsudkom z 20. septembra 2022 č. k. 7Pc/36/2021-171 Okresný súd Nitra (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) žalobu žalobcu o zapretie otcovstva k jeho dvom plnoletým synom (žalovaným 1/ a 2/) zamietol (výrok I.). Už tu Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) považuje za vhodné podotknúť, že hoci konanie v prejednávanej (tzv. statusovej) veci je „podchytené“ hmotnoprávne v zákone č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej tiež len „ZoR“ alebo „zákon o rodine“) a procesne v Civilnom mimosporovom poriadku (zákon č. 161/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „CMP“), z pohľadu uvažovania o možnostiach jeho iniciovania, stranách, z hľadiska dôkazného atď. ho treba považovať za spor a práve preto najvyšší súd v tomto svojom rozsudku používa výrazy žaloba, žalobca a žalovaní (pričom v prípade každej ďalšej zmienky v tomto smere s výnimkou doslovných citácií zo skorších rozhodnutí nimi treba rozumieť výrazy návrh, navrhovateľ a tiež z pohľadu úvah o povahe konania ako mimosporového prinajmenšom rovnako nevhodný výraz odporcovia). Vyslovil tiež, že žalovaní majú voči žalobcovi nárok na náhradu trov

konania v rozsahu 100 %, o výške ktorej rozhodne súd samostatným uznesením (výrok II.) a že znalec (súdom prvej inštancie ustanovený Z.. X.. Ľ. D., B., ktorý tiež vypracoval znalecký posudok - pozn. najvyššieho súdu) má voči žalobcovi taktiež nárok na náhradu trov konania (znalečné) v rozsahu 100 %, o výške ktorej rozhodne súd samostatným uznesením (výrok III.).

2. Právne takéto svoje rozhodnutie odôvodnil (pokiaľ šlo o vec samu) ustanoveniami § 105, § 107, § 108 ods. 3 a § 55 CMP a § 82 ods. 1, § 85 ods. 1 a § 86 ods. 1 ZoR (v jeho prípade bez označenia čísla zákona aj označenia jeho použitého znenia, hoci práve rozdiely medzi jednotlivými zneniami a ich interpretácia tvorili, ako bude uvedené i neskôr, jadro sporu - pozn. najvyššieho súdu). Vecne konštatoval, že na základe vykonaného dokazovania predovšetkým s poukazom na vypracovaný znalecký posudok a výsluch znalca na pojednávaní mal preukázané, že žalobca je otcom žalovaných 1/ a 2/, keď znalec na pojednávaní uviedol, že otcovstvo je určené na 100 % a to s poukazom na špecifickú alelu, ktorú má samotný žalobca. Námietky ohľadne manipulácie so znaleckým posudkom na súde znalec vyvrátil, keď stotožnil výsledky znaleckého posudku v spise so znaleckým posudkom, ktorý vypracoval. To platilo i u námietok týkajúcich sa veľkosti tabuliek č. 1 a 2 v znaleckom posudku, keď znalec uviedol, že program vygeneruje tabuľku, ktorá je v určitom formáte a aby túto tabuľku a údaje v nej nemusel prepisovať ručne, len ju prekopíruje do wordového súboru, v ktorom vypracúva znalecký posudok a veľkosť tabuliek pri oboch deťoch sa môže líšiť, keď sa zrovnajú, nakoľko veľkosť tabuľky závisí len od toho, ako myšou túto tabuľku „natiahne“ na stranu. Rovnako z uvedeného dôvodu je nedôvodná tiež námetka ohľadne iného fontu písma tabuľky a zvyšného textu znaleckého posudku, ktorá rozdielnosť je daná práve tým, že tabuľka je vypracovaná iným softwarom a písmo má iný font. Aj okresný súd tak mal za to, že žalobcom vznesené námietky nemôžu vzbudzovať pochybnosti o pravosti znaleckého posudku, správnosti postupu znalca pri jeho vypracovaní znaleckého posudku a ani pochybnosti o tom, že žalobca by nebol otcom žalovaných 1/ a 2/. Preto tiež zamietol návrh na doplnenie dokazovania vypracovaním druhého (kontrolného) znaleckého posudku a nakoľko žalobca neosvedčil, že by nebol otcom detí, jeho žalobe nešlo vyhovieť.

3. Krajský súd v Nitre (ďalej tiež len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom zo 4. mája 2023 sp. zn. 8CoP/27/2022 rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I. a II. potvrdil podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej tiež len „CSP“) ako vecne správny (aj keď primárne z iných právnych dôvodov, ako uviedol súd prvej inštancie) a výrok III. zmenil tak, že štát má voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania z titulu nevyplateného znalečného v rozsahu 100 %, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením. V odôvodnení uviedol, že v danej veci sú žalovaní 1/ aj 2/ narodení za účinnosti zákona o rodine č. 94/1963 Zb., avšak podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. apríla 2011 sp. zn. PL. ÚS 1/2010 (zverejneného pod č. 290/2011 Z. z., ďalej tiež „označený nález“ a „ústavný súd“ alebo „ÚS SR“), nový zákon o rodine č. 36/2005 Z. z. platný od 1. apríla 2005 v zmysle jeho prechodného ustanovenia § 114 platí aj pre návrhy na zapretie otcovstva podané po takomto dni. Konštatoval, že od 1. apríla 2005 do 8. septembra 2011 platilo (staré) znenie § 86 ods. 1 ZoR upravujúce objektívnu lehotu na zapretie otcovstva v dĺžke 3 rokov odo dňa, keď sa manžel dozvie, že sa jeho manželke narodilo dieťa. Žalobca sa o narodení žalovaných 1/ a 2/ dozvedel prakticky okamžite, teda trojročná lehota na zapretie mu uplynula (podľa tohto ustanovenia) ešte pred podaním žaloby. V období od 8. septembra 2011 do 31. decembra 2015 zákon o rodine (v § 86) neobsahoval úpravu možnosti podania návrhu na zapretie otcovstva a 1. januára 2016 začalo platiť nové znenie § 86 ods. 1 ZoR, ktoré upravilo počiatok plynutia lehoty 3 rokov na zapretie otcovstva na súde otcom na lehotu subjektívnu namiesto dovtedajšej objektívnej, t. j. na skutočnosť, kedy sa dozvedel (otec) o skutočnostiach dôvodne spochybňujúcich, že je otcom dieťaťa. Rovnakým dňom začalo platiť (popri § 114 k zákonu - tu rozumej k jeho pôvodnému zneniu) aj nové prechodné ustanovenie § 119b k jeho novelizácii, ktoré v odsekoch 1 a 2 riešilo prípady zapretia otcovstva. Účelom nového znenia § 86 ods. 1 zákona o rodine bolo obnoviť možnosť otcov - v období od 8. marca 2012 do 31. decembra 2015 neexistujúcu, resp. pre chýbajúcu právnu úpravu spornú - zapierať otcovstvo už podľa nového znenia zákona aj s novým spôsobom určenia počítania lehoty pre zapretie otcovstva, avšak len vtedy, ak im do zverejnenia označeného nálezu ÚS SR lehota podľa starého znenia § 86 ods. 1 ZoR neuplynula. V ustanovení § 119b ods. 1 ZoR je uvedené, že musí ísť o deti narodené po 7. septembri 2008 (3 roky

pred označeným nálezom ústavného súdu publikovaným 8. septembra 2011), lebo u všetkých detí narodených predtým lehota zapretia podľa starého znenia § 86 ods. 1 Zákona o rodine už uplynula (zanikla), teda § 119b nemal úmysel dať (nedal) ďalšiu (podľa tretej právnej úpravy od narodenia žalovaných 1/ a 2/ a takto už tretiu) šancu zapierať otcovstvo podľa znenia zákona od 1. januára 2016 aj pre deti narodené pred 7. septembrom 2018 (správne „2008“), pre ktoré do označeného nálezu ÚS SR platilo staré ustanovenie § 86 ods. 1 zákona o rodine, keď účinky nálezu platia do budúcnosti. Mal za to, že nemožno neprihliadnuť na prvý odsek § 119b, ktorý to rieši ako osobitné prechodné ustanovenie k tejto zmene, keď druhý odsek rovnakého ustanovenia je len pre riešenie prípadu, ak už žaloba podaná bola, avšak aj vtedy podmienky odseku 1 pre deň narodenia dieťaťa až po 7. septembri 2008 platia, teda podmienka dátumu narodenia dieťaťa po 7. septembri 2008 platí ako všeobecná pre všetky prípady aplikácie novej právnej úpravy od 1. januára 2016 (nového znenia § 86 ods. 1), teda aj pre prípady dozvedenia sa (o skutočnostiach spochybňujúcich otcovstvo) po 1. januári 2016. Žalobcovi z prejednávanej veci teda nárok na zapretie otcovstva zanikol jednak podľa starého zákona o rodine č. 94/1963 Zb. a tiež podľa nového zákona o rodine (v znení do jeho novelizácie účinnej od 1. januára 2016) dňom 1. apríla 2008 (3 roky od účinnosti tohto zákona) a podľa nového znenia § 86 ods. 1 ZoR platného od 1. januára 2016 vznikol nárok výlučne už len pre prípad vymedzený v § 119b ods. 1, t. j. s časovým obmedzením (pre prípad) detí narodených po 7. septembri 2008 a novú právnu úpravu tak nebolo možné použiť v prípade, ak nároky podľa predchádzajúcej právnej úpravy už zanikli.

4. Doplnil, že ani z dôvodovej správy k novému zneniu § 86 ods. 1 ZoR od 1. januára 2016 nevyplýva, že cieľom novelizácie bolo upraviť podľa nového znenia zákona novú šancu pre otcov detí, ktorých (zapieracie) práva podľa predchádzajúcich právnych úprav zákona o rodine už zanikli, keď dôvodová správa uvádza potrebu úpravy začiatku plynutia zapieracej lehoty na zapretie otcovstva s poukazom na označený nález ÚS SR a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (príloha oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb., ďalej tiež len „Dohovor“ - opäť pozn. najvyššieho súdu). Novou právnou úpravou nebolo možné (zme)niť právne vzťahy založené (právne dané) pred jej účinnosťou a zmeniť ani dôsledky predchádzajúcej (starej) právnej úpravy na zánik práva žalobcu zapierať otcovstvo. Ak sa dieťa narodilo pred 7. septembrom 2008, i podľa komentárov k ustanoveniu § 119b ods. 1 ZoR (EPI, BECK) sa zapieracie právo jeho rodičov malo realizovať podľa vtedy účinných ustanovení, a teda rodičom už lehota uplynula a zaprieť otcovstvo môže už len dieťa podľa § 96. Ide teda o všeobecnú podmienku aplikácie nového znenia § 86 ods. 1 zákona, ktoré ustanovenie už ohľadom zapretia otcovstva ku všetkým deťom neplatí. Uvedený výklad zodpovedá princípu právnej istoty a charakteru právnej normy (keďže nejde o reštitučné ustanovenie), ako aj testu proporcionality pri strete práv žalobcu (otca) a žalovaných (1/ a 2/, t. j. detí), keď tzv. žalobné právo otca bez hmotnoprávnej povahy neprevažuje potrebu stability rodinných vzťahov u detí (aj po ich plnoletosti), s dôsledkami na ich (hmotnoprávne) vzťahy a nároky voči rodičom a je tu tiež nemožnosť vplyvu na právne vzťahy (ich zmenu - zrušenie) založené pred účinnosťou novej právnej úpravy (od 1. januára 2016), nakoľko novou právnou úpravou nemožno (retroaktívne) meniť tzv. subjektívnu právnu situáciu, ktorá dovtedy nastala. Vychádzajúc z toho, že obaja žalovaní (1/ a 2/) sa narodili už pred 7. septembrom 2008, nebolo potom zo zhora uvedených dôvodov podľa názoru odvolacieho súdu možné v ich prípade aplikovať § 86 ods. 1 ZoR v znení od 1. januára 2016. K námietkam žalobcu k znaleckému posudku uviedol, že bolo potrebné prihliadnuť tiež k tomu, že znalec bol vypočutý súdom aj na pojednávaní a teda predniesol a podal svoj znalecký posudok aj ústne do zápisnice. Jeho závery sú jednoznačné, nesporné a popierajúce tvrdenia žalobcu o jeho neotcovstve (k žalovaným 1/ a 2/). Ani odvolací súd tak nemal pochybnosť k formálnej ani k obsahovej stránke podaného znaleckého posudku, preto nevzhliadol dôvod (rovnako ako pred ním súd prvej inštancie) tento posudok nebrať do úvahy a ani dôvod na doplnenie dokazovania kontrolným znaleckým dokazovaním. Názory žalobcu k písomne vyhotovenému znaleckému posudku sú aj podľa odvolacieho súdu len subjektívnym názorom. Záverom skonštatoval, že súd nie je povinný naplňať predstavy žalobcu a ani dávať odpovede na všetky jeho otázky, teda vyvracať jeho názory a pochybnosti, vrátane atakov na konanie a odbornosť znalca, keďže subjektívne presvedčenia nezvrátia (správne) skutkové závery z vykonaného dokazovania.

5. Doplniacím rozsudkom z 1. júna 2023 sp. zn. 8CoP/27/2022 potom odvolací súd doplnil výrok rozsudku sp. zn. 8CoP/27/2022 (č. k. 8CoP/27/2022 - 510) zo 4. mája 2023 o chýbajúci výrok, podľa

ktorého žalovaným priznáva proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % a o výške tohto nároku rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

6. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „otec“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) aj § 421 ods. 1 písm. b) CSP. K vadám tzv. zmätočnosti uviedol, že odvolací súd sa nevysporiadal s jeho viacerými námietkami súvisiacimi so znaleckým posudkom ustanoveného znalca. Konkretizoval, že odvolací súd v odôvodnení rozsudku neposkytol relevantnú odpoveď k nesprávnemu uvedeniu hodnoty pravdepodobnosti otcovstva $W = 100\%$ v znaleckom posudku, k pochybnostiam o jeho doručení na okresný súd, k nemožnosti nahliadnuť do štvrtého vyhotovenia znaleckého posudku určeného pre potreby znalca na pojednávaní, i k nevykonaniu druhého znaleckého posudku. Vyloženie si odvolacím súdom prechodných ustanovení k zmenám zákona o rodine účinným od 1. januára 2016 odlišne podľa neho porušilo právo na predvídateľnosť súdnych rozhodnutí. Doplnil, že pokračovanie jeho právneho otcovstva v rozpore s biologickou realitou by predstavovalo výrazný zásah do práv dovolateľa (napr. aj s ohľadom na jeho možnosti usporiadania majetku pre prípad smrti a podobne). K namietanému nesprávnemu právnomu posúdeniu veci uviedol, že za nesprávny považuje výklad ustanovení § 114 a § 86 ods. 1 ZoR v znení od 1. apríla 2005 do 31. decembra 2015 aj ustanovení § 119b ods. 1 a 2 tohto zákona. Výklad, podľa ktorého návrh na zapretie otcovstva podľa právnej úpravy účinnej od 1. januára 2016 je možné podať iba vo vzťahu k deťom narodeným po 7. septembri 2008, považuje za nesprávny. Zastáva názor, že ustanovenie § 114 ZoR predstavuje uplatnenie inštitútu tzv. nepravnej retroaktivity, v zmysle ktorej sa vznik právnych vzťahov a nároky z nich vyplývajúce posudzujú podľa právnych predpisov platných a účinných v čase ich vzniku, avšak ostatné aspekty týchto vzťahov, napr. ich výkon či trvanie, sa posudzujú podľa ustanovení novej právnej úpravy, teda aj podľa súčasnej právnej úpravy zapretia otcovstva. V tejto súvislosti citoval časti označeného nálezu ústavného súdu, podľa ktorých: I. „Právo na zapretie otcovstva manželom matky, ktoré, s výnimkou dĺžky lehoty, je identicky upravené v oboch citovaných zákonoch, je bez akýchkoľvek pochybností tým právom, ktoré sa z uvedeného rámca obsahu rodinnoprávneho vzťahu otec - dieťa jednoznačne vymyká. Toto právo síce v určitej potenciálnej rovine existuje, ale rozhodne nejde o právo hmotnoprávnej povahy, ktoré by bolo možné zahrnúť do „práv vzniknutých“ z rodinnoprávneho vzťahu otec - dieťa. Tu skôr možno hovoriť o určitej podobe tzv. žalobného práva, ktoré však, ak je uplatnené za účinnosti zákona č. 36/2005 Z. z., treba posudzovať podľa tohto nového zákona. Na základe uvedeného rozboru a všetkých podstatných skutočností, ktoré majú vplyv na posúdenie nastolenej otázky, ústavný súd konštatoval, že v konaní pred všeobecným súdom, v súvislosti s ktorým krajský súd predložil návrh ústavnému súdu, sa pri rozhodovaní o zapieracej žalobe zákon č. 94/1963 Zb. nepoužije a je potrebné aplikovať zákon č. 36/2005 Z. z.“; II. „Manžel môže do troch rokov odo dňa, keď sa dozvedel o skutočnostiach dôvodne spochybňujúcich, že je otcom dieťaťa, ktoré sa narodilo jeho manželke, zaprieť na súde, že je jeho otcom“ a III. „Z hľadiska vyváženia všetkých dotknutých záujmov pri usporiadaní právnych vzťahov súvisiacich s právnym otcovstvom je potrebné zobrať do úvahy ustanovené začatie plynutia zapieracej lehoty od momentu, keď sa manžel matky dozvedel o narodení dieťaťa, totiž neprimerane oslabuje jeho záujmy.“

7. Dovolateľ sa skutočnosti dôvodne spochybňujúce, že je otcom synov, dozvedel až v roku 2021 a bezprostredne po zistení takýchto skutočností začal uskutočňovať kroky smerujúce k uplatneniu svojich zákonných práv. Aj z uvedeného dôvodu je vylúčená aplikácia § 119b ods. 1 a 2 zákona o rodine, keďže uvedené ustanovenia sa aplikujú na prípady, kedy sa manžel alebo opatrovník o skutočnostiach dôvodne spochybňujúcich, že je otcom, dozvedel do 31. decembra 2015. Zdôraznil, že § 86 ods. 1 zákona o rodine v znení, ktoré predchádzalo súčasnej právnej úprave nie je v zmysle označeného nálezu v súlade s čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru. Prijatie interpretácie odvolacieho súdu by bolo nielen chybné, ale aj v rozpore s ústavnými právami dovolateľa, ktorý v tejto súvislosti odkázal aj na rozsudky Krajského súdu v Bratislave z 21. augusta 2018 sp. zn. 8Co/143/2018 a z 25. januára 2018 sp. zn. 10Co/203/2017; navrhol tiež odklad právoplatnosti a vykonateľnosti napadnutých rozsudkov v zmysle § 444 ods. 1 a 2 CSP (z dôvodu prebiehajúceho konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva dôvodiac, že skutočnosť, či sa mu podarí preukázať, že nie je otcom synov, bude mať významný vplyv na uplatnenie zásad vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov a tým aj na výsledok predmetného súdneho konania) a napokon navrhol (vo veci samej) zrušenie oboch rozsudkov odvolacieho súdu a

vrátenie mu veci na ďalšie konanie.

8. Žalovaní navrhli, aby dovolací súd dovolanie ako nedôvodné a neprípustné odmietol a priznal im nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

9. Žalobca v replike len zotrval na podanom dovolaní považujúc ho v celom rozsahu za dôvodné, doplnil, že pokračovanie jeho právneho otcovstva v rozpore s biologickou realitou predstavuje výrazný zásah nielen do jeho práv, ale i do práv žalovaných 1/ a 2/ a preto považuje riadne uskutočnenie dovolacieho konania za nevyhnutné.

10. Na konanie vo veciach určenia (teda aj zapretia) rodičovstva sa vzťahuje CMP [tu porovnaj najmä §§ 104 až 110 a osobitne § 105 písm. c) takéhoto zákona]. Podľa jeho § 2 ods. 1 sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Pretože doplnková úprava v CMP v prípadoch druhovo totožných s tým v prejednávanej veci vo vzťahu k dovolaciemu konaniu (§§ 76 až 77a) inak neustanovuje, dovolací súd v konaní o dovolaní žalobcu (otca domáhajúceho sa zapretia otcovstva) ďalej postupoval podľa úpravy v CSP.

11. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) podal ten, v koho neprospech bolo vydané (z procesného hľadiska) napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že v časti namietajúcej tzv. zmätočnosť dovolanie nie je prípustné a v časti namietaného nesprávneho právneho posúdenia vecí síce prípustnosť naopak daná je, dovolanie však v tomto prípade nie je dôvodným (vecne opodstatneným).

12. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie napadnúť (úspešne) dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

13. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, a/alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15. Podľa § 431 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení a podľa odseku 2 rovnakého ustanovenia dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

16. Podľa § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci a podľa odseku 2 ustanovenia dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

17. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní spôsobom zodpovedajúcim zákonu, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 CSP alebo § 432 CSP).

18. Ešte pred poskytnutím dôvodov, pre ktoré bolo podľa dovolacieho súdu namieste na dovolanie z prejednávanej veci nazerať tak, ako to uvádza záver bodu 11. tohto odôvodnenia, sa však žiada poznamenať, že dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre navrhovaný odklad vykonateľnosti a právoplatnosti dovolaním napadnutého rozsudku podľa § 444 ods. 1 a 2 CSP. Návrh totiž neobsahoval uvedenie žiadnych dôvodov hodných osobitného zreteľa, pre ktoré by či už vykonateľnosť (v tomto prípade len vo vzťahu k tzv. náhradovým výrokom) a/alebo aj právoplatnosť (tá naopak len vo vzťahu k výroku vo veci samej, nech aj v tomto konkrétnom prípade - pre zamietnutie žaloby súdom prvej inštancie a potvrdenie takéhoto jeho rozhodnutia odvolacím súdom - nič nemeniacom na doterajšom stave vecí) mala (-i) byť odložená (-é). Ak dovolateľ len veľmi stručne poukazoval na význam výsledku konania v prejednávanej veci pre iné konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva (žalobcu a žalovanej 3/ ako dnes už bývalých manželov), takýto súvis žiadnym spôsobom neobjasnil a podľa dovolacieho súdu ho ani niet z čoho vyvodiť (nakoľko podľa § 150 tretej a štvrtej vety Občianskeho zákonníka, t. j. zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení pri vyporiadaní sa má prihliadať o. i. na potreby maloletých detí, starostlivosť o rodinu a starostlivosť o deti, pričom žalovaným 1/ a 2/ status maloletých detí prestal prislúchať už dávno pred začatím konania a starostlivosť o rodinu a deti tu má význam bez ohľadu na to, či niektorému z právnych rodičov detí prináleží aj status rodiča biologického). V súlade so svojou ustálenou praxou potom nevydal (rozumej o zamietnutí návrhu) samostatné rozhodnutie.

19. Pokiaľ šlo o vec samu, žalobca vyvodzujúci prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal jednak nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu (jeho nepreskúmateľnosť) s poukazom na znalecký posudok, ktorý podľa jeho názoru predstavoval v konaní najpodstatnejší dôkazný prostriedok, okrem toho potom tiež nevykonanie druhého znaleckého posudku, ktorý by bol spôsobilý priniesť ďalšie relevantné skutkové zistenia a ktorého nevykonanie súdom nebolo taktiež dostatočne a presvedčivo odôvodnené.

20. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť (vo všeobecnosti) taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

21. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (tu porovnaj I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013 či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018 - bod 26. alebo 5Cdo/57/2019 - body 9. a 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, resp. aj rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

22. Najvyšší súd vo svojej rozhodovacej činnosti opakovane konštatoval, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady tzv. zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (napríklad 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017 a 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces (kde inak platí, že až účinné spochybnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, predstavujúceho primárny predmet prieskumu v dovolacom konaní, resp. tiež jemu predchádzajúceho postupu, otvára obraznú vstupnú bránu k prieskumu správnosti rozhodnutia a jemu predchádzajúceho postupu súdu prvej inštancie).

23. Dovolací súd pritom zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania [podľa § 420 písm. f) CSP] nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba samotná skutočnosť, že sa dovolateľ s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napríklad I. ÚS 188/06).

24. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, z čoho vychádzal, citoval tiež ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery a odôvodnenie sa vyporiadalo so všetkými podstatnými a pre rozhodnutie rozhodujúcimi skutočnosťami. Jeho myšlienkový postup je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal.

25. So zreteľom k obsahu dovolacích námietok žalobcu dovolací súd poznamenáva, že odvolací súd primerane konkretizoval, z akého dôvodu dospel k záveru, že žalobcovi nárok na zapretie otcovstva zanikol, i to, z akých dôvodov považoval znalecký posudok za relevantný, bez potreby vykonania ďalšieho znaleckého posudku, v ktorej súvislosti (k posudkom) uviedol nasledovné: „...bolo potrebné prihliadnuť tiež k tomu, že znalec bol vypočutý na pojednávaní a teda prakticky predniesol a podal svoj znalecký posudok súdu aj ústne do zápisnice, keď jeho závery sú jednoznačné, nesporné a popierajúce tvrdenia navrhovateľa o jeho neotcovstve k odporcom 1/ a 2/. Názory navrhovateľa k písomne vyhotovenému znaleckému posudku vzhliadol odvolací súd len jeho subjektívnym názorom a nemal pochybnosť k formálnej ani k obsahovej stránke podaného znaleckého posudku a preto nevzhliadol dôvod (rovnako ako prvoinštančný súd) tento posudok nebrať do úvahy, keď rovnako nevzhliadol žiadny dôvod pre doplnenie dokazovania kontrolným znaleckým dokazovaním“.

26. Na základe uvedeného možno konštatovať, že z rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, z akých dôvodov odvolací súd potvrdil rozsudok prvoinštančného súdu a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že navrhovateľ sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ sa so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, resp. dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, I. ÚS 50/04 a IV. ÚS 252/04).

27. Špecificky k problému iných právnych dôvodov vedúcich odvolací súd k potvrdeniu rozsudku súdu

prvej inštalácie ako vecne správneho a k riziku prekvapivosti s týmto súvisiaceho možno uviesť, že odvolací súd si v prejednávanej veci vytvoril podklad pre korekciu právnych záverov súdu prvej inštalácie výzvou podľa § 382 CSP z 10. januára 2023 (v rozsudku zrejmo chybou v písaní „2013“, porovnaj bod 13. jeho odôvodnenia), obe strany sporu na takúto výzvu aj reagovali (tu porovnaj body 14. a 15. tamtiež) a preto v tomto konkrétnom prípade nemohlo ísť o prekvapivosť rozhodnutia odvolacieho súdu ako jednu z inak možných podob porušenia ním práva na spravodlivý proces. K rozsahu povinnosti, o ktorej je reč, pritom platí to, čo bolo najvyšším súdom konštatované už v minulosti a na čom nie je dôvod nič meniť, teda že odvolací súd v rámci plnenia si povinnosti podľa § 382 CSP (skôr § 213 ods. 2 OSP) ustanovenie (a-) podľa neho významné a v skoršom konaní nepoužité nie je povinný zasadiť aj do príslušného vecného kontextu, teda stranám oznámiť či prinajmenšom naznačiť, ako takúto úpravu samu osebe alebo v spojení s ďalšími skôr použitými ustanoveniami hodlá aplikovať na konkrétny posudzovaný prípad. Z pohľadu predvídateľnosti rozhodovania súdov nežiadúcu prekvapivosť totiž zákon spája len s rizikom použitia skôr nepoužitej právnej úpravy bez poskytnutia stranám možnosti argumentovať i v smere jej významnosti (či naopak nevýznamnosti), od odvolacieho súdu však nevyžaduje obrazné „odkrytie kariet“ tým, že stranám sporu objasní tiež dôvody, pre ktoré považuje skôr nepoužitú úpravu za rozhodujúcu, resp. im ozrejmi (viac či menej detailne), aké je podľa neho správne, teda dostatočne komplexné a na zodpovedanie všetkých prípadných otázok pomýšľajúce právne posúdenie veci (tu porovnaj napríklad 3Cdo/9/2018).

28. Dovolací súd v súvislosti s námietkami týkajúcimi sa znaleckého posudku a ďalšími dôkazmi (predloženými aj v priebehu dovolacieho konania) považuje za potrebné uviesť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštalácie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie [tu porovnaj ustanovenie § 442 CSP, podľa ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým (v mimosporových konaniach rozumej skutočným) stavom tak, ako ho zistil odvolací súd]. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštalácie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté niektorým zo závažných deficitov v dokazovaní spomenutých už v závere bodu 21. tohto odôvodnenia a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a/alebo prijaté v zrejmom omyle popierajúcom zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd takúto vadu v posudzovanom prípade nezistil.

29. Vzhľadom na všetko dosiaľ uvedené tak dovolací súd dospel k záveru, že žalobca neopodstatnene namietal, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať procesné práva mu patriace, toľž nie potom v takej miere (intenzite), aby to odôvodňovalo záver o porušení práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP].

30. Pri takomto závere a uplatnení dovolateľom tiež druhého zákonom predpokladaného dovolacieho dôvodu bol potom dovolací súd postavený pred otázku, či právne posúdenie veci odvolacím súdom možno považovať za správne (t. j. pred otázkou vecnej opodstatnenosti alebo inak dôvodnosti dovolania opretého o tento dovolací dôvod); tomu však muselo predchádzať zodpovedanie inej otázky prípustnosti dovolania (nakoľko aj v tomto prípade nevyhnutné bolo uplatnenie tých záverov judikatúry najvyššieho súdu, podľa ktorých dovolania podľa § 420 a § 421 ods. 1 písm. a) CSP na jednej a dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP na druhej strane sa vyznačujú tým rozdielom, že pri prvej skupine takpovediac prípustnosť aj dôvodnosť jedno jest a naopak pri druhej skupine sa skúma najskôr prípustnosť, ktorou je opodstatnenosť tvrdenia o doterajšom neriešení rozhodnej právnej otázky dovolacím súdom alebo o trvajúcom stave rozdielnosti a nezjednotení jeho rozhodovacej praxe a až po kladnej odpovedi na takúto otázku sa pristupuje k skúmaniu dôvodnosti dovolania, teda k vecnému posúdeniu problému nastoleného dovoláním a k poskytnutiu odpovede, či právnu otázku, od ktorej vyriešenia bolo závislým rozhodnutie odvolacieho súdu, tento vyriešil správne alebo naopak treba

prisvedčiť dovolateľovi zasadzujúcemu sa o odlišný prístup - tu porovnaj napríklad 6Cdo/203/2018).

31. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby ju ako najvyššia súdna autorita vyriešil (zaujal k nej svoje stanovisko, ktorým buď názor odvolacieho súdu podporí alebo mu naopak bude oponovať). Základným predpokladom pri posudzovaní prípustnosti dovolania tu je, či dovolací súd prieskumom svojej rozhodovacej činnosti bude schopný nájsť rozhodnutie (resp. aj viaceré rozhodnutia) s potenciálom vyvrátiť tvrdenie dovolateľa, podľa ktorého nastolenú, odvolacím súdom riešenú aj vyriešenú a pre jeho rozhodnutie významnú právnu otázku dovolací súd doposiaľ neriešil (a preto ani nevyriešil). Ak sa mu to (dovolaciemu súdu) podarí, dovolanie ako neprípustné odmietne, ak ale tvrdenie dovolateľa vyvrátiť nedokáže, je jeho povinnosťou na nastolenú otázku poskytnúť odpoveď a úmerne tomu o dovolaní rozhodnúť vecne (či už jeho zamietnutím, ak sa so spôsobom riešenia rozhodnej otázky odvolacím súdom stotožní alebo naopak zmenou, resp. zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, ak v spore dovolateľa s odvolacím súdom prisvedčí dovolateľovi).

32. V prejednávanej veci žalobca v rámci namietania nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom argumentoval, že odvolací súd v procese prijímania svojho rozhodnutia aj pri jeho odôvodnení nesprávne vyložil ustanovenia § 114, § 86 ods. 1 a § 119b ods. 1 a 2 zákona o rodine (druhé v znení od 1. apríla 2005 do 31. decembra 2015 a ostatné dve, či celkom presne dva odseky jedného paragrafu ako prechodné ustanovenie k zmene zákona účinnej od 1. januára 2016) a dospel preto k záveru, že nárok domáhať sa zapretia otcovstva v tomto prípade treba považovať za zaniknutý. Podľa názoru dovolateľa ale ustanovenie § 114 zákona o rodine predstavuje uplatnenie inštitútu tzv. nepravej retroaktivity, pri ktorej sa vznik právnych vzťahov a nároky z nich vyplývajúce posudzujú podľa právnych predpisov platných a účinných v čase ich vzniku, avšak ostatné aspekty týchto vzťahov (napr. ich výkon či trvanie) treba posudzovať podľa ustanovení novej právnej úpravy - čo aj v tentoraz posudzovanom prípade so sebou nesie následok v podobe vzťahnutia súčasnej právnej úpravy zapretia otcovstva aj na prípad žalobcu. U takejto otázky ide de facto o otázku pomeru medzi jednotlivými prechodnými ustanoveniami zákona o rodine (§ 114 na jednej a § 119b ods. 1 a 2 na druhej strane) a o otázku uplatniteľnosti úpravy lehoty na zapretie otcovstva podľa § 86 ods. 1 ZoR v znení účinnom od 1. januára 2016 aj na prípady druhovo totožné s tým v prejednávanej veci, teda na prípady, v ktorých už otcovi usilujúcemu o zapretie otcovstva v súlade so skorším právom márne uplynula lehota, v ktorej tak mohol urobiť. Pri takejto otázke (otázkach) niet pochyby, že tu ide o otázku právnu (otázku interpretácie súboru ustanovení zákona o rodine s prihliadnutím na posuny v jeho znení, sčasti vynútené zásahom ústavného súdu), že na jej vyriešení celkom konkrétnym (dovolateľovi ale nekonvenujúcim) spôsobom bolo závislým rozhodnutie odvolacieho súdu a že (do tretice) tu ide o otázku, na ktorú v doterajšej rozhodovacej praxi odvolacieho súdu (zrejme aj pre relatívnu novosť problému) ešte nezaznela odpoveď (medzi ktorý ostatný záver a prípustnosť dovolania tak bolo treba vložiť matematické znamienko rovnosti otvárajúce cestu k hľadaniu správnej odpovede s výsledkom v podobe meritórneho rozhodnutia o dovolaní).

33. Podľa § 57 ods. 1 zákona o rodine č. 94/1963 Zb. (v znení platnom a účinnom v čase narodenia žalovaných 1/ a 2/, t. j. podľa pôvodného zákona len v znení jeho prvej novelizácie, ku ktorej došlo zákonom č. 132/1982 Zb. s účinnosťou od 1. apríla 1983 a ktorá sa ustanovenia tu citovaného nedotkla) manžel môže do šesť mesiacov odo dňa, keď sa dozvie, že sa jeho manželke narodilo dieťa, zaprieť na súde, že je jeho otcom.

34. Podľa čl. I § 86 ods. 1 zákona o rodine (tu rozumej zákona č. 36/2005 Z. z.) v znení platnom a účinnom od 1. apríla 2005 do 7. septembra 2011 vrátane [do dňa predchádzajúceho uverejneniu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 290/2011 Z. z. nálezu ÚS SR z 20. apríla 2011 sp. zn. PL. ÚS 1/2010, podľa ktorého (o. i.) ustanovenie § 86 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd; podľa čl. 125 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky ustanovenie § 86 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých

zákonov v znení neskorších predpisov dňom vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky stráca účinnosť a ak Národná rada Slovenskej republiky neuvedie toto ustanovenie zákona do súladu s Dohovorom o ochrane ľudských práv a slobôd, stráca po šiestich mesiacoch od vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky platnosť] manžel môže do troch rokov odo dňa, keď sa dozvie, že sa jeho manželke narodilo dieťa, zaprieť na súde, že je jeho otcom.

35. Podľa čl. I § 114 zákona o rodine (ustanovenia zaradeného pod marginálnu rubriku „Prechodné ustanovenia“, ktoré inak bolo už súčasťou pôvodného znenia ZoR od nadobudnutia jeho účinnosti a počas doterajšieho „života“ zákona nedoznalo žiadnych zmien), právne vzťahy, ktoré vznikli pred 1. aprílom 2005, sa posudzujú podľa ustanovení tohto zákona. Vznik týchto právnych vzťahov, ako aj práva a povinnosti z nich vzniknuté sa však posudzujú podľa doterajších predpisov.

36. V období od 8. septembra 2011 do 8. marca 2012 ustanovenie čl. I § 86 ods. 1 zákona o rodine, vyhlásené ústavným súdom za nesúladne s dvoma článkami Dohovoru, síce už nebolo účinné, stále však bolo platné, nakoľko obdobie tu uvádzané sa krylo s obdobím, ktoré v súlade s čl. 125 ods. 3 poslednej vety Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov a jedného nálezu ÚS SR, ďalej tiež len „Ústava“) aj nálezom ústavného súdu už opakovane zmieňovaným vyššie bolo poskytnuté zákonodarcovi na nápravu zisteného stavu nesúladu. Národná rada Slovenskej republiky ale v takomto období ustanovenie neopravila, čo malo za následok, že dňom 9. marca 2012 ustanovenie stratilo tiež (okrem už skôr stratenej účinnosti) platnosť (bolo zo znenia zákona doslova vymazané). Tento stav (pri ktorom v zákone o rodine jeho ustanovenie čl. I § 86 ods. 1 celkom absentovalo) trval až do 31. decembra 2015 vrátane ako dňa predchádzajúceho nadobudnutiu účinnosti zákona č. 175/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ako tej novelizácie zákona, ktorá doň doplnila alebo pri záujme na čo najväčšej presnosti v skutočnosti priniesla úplne nové a aj dnes účinné znenie celého paragrafu, o ktorom je reč, a podľa ktorého odseku 1 manžel môže do troch rokov odo dňa, keď sa dozvedel o skutočnostiach dôvodne spochybňujúcich, že je otcom dieťaťa, ktoré sa narodilo jeho manželke, zaprieť na súde, že je jeho otcom - v tejto súvislosti pre prípad záujmu porovnaj tiež čl. I bod 33. v spojení s čl. V zákona č. 175/2015 Z. z. aj pôvodné znenie čl. I § 86 ods. 2 zákona o rodine - pred touto novelizáciou).

37. Podľa čl. I § 119b zákona o rodine (i jeho zaradeného do zákona v rámci novelizácie vykonanej zákonom č. 175/2015 Z. z. - tu porovnaj čl. I bod 39. takého zákona - a nadpísaného marginálnou rubrikou „Prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 1. januára 2016“) ak sa manžel alebo jeho opatrovník do 31. decembra 2015 dozvedel o skutočnostiach dôvodne spochybňujúcich, že manžel je otcom dieťaťa, ktoré sa po 7. septembri 2008 narodilo jeho manželke, môže manžel alebo jeho opatrovník na súde zaprieť, že manžel je otcom tohto dieťaťa do 31. decembra 2018, ak sa v tejto veci nezačalo konanie pred 1. januárom 2016 (odsek 1) a konanie o zapretí otcovstva manželom matky dieťaťa alebo jeho opatrovníkom, o ktorom súd nerozhodol do 31. decembra 2015, sa dokončí podľa predpisu účinného od 1. januára 2016 (odsek 2).

38. Dovolací súd analýzou všetkých práve odcitovaných ustanovení nemohol dospieť k inému záveru než k tomu, ku ktorému pred ním došiel už súd odvolací. Slovenský právny poriadok je totiž popri iných zásadách ovládaný tiež zásadou prezumpcie ústavnosti právnych predpisov, ktorú možno vyjadriť tiež tak, že všetky právne predpisy prijaté na ne povolanými štátnymi orgánmi (nadanými legislatívnou právomocou) zákonom predpokladaným spôsobom a uverejnené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky sa považujú za súladné s Ústavou, resp. medzinárodnými zmluvami vymenovanými v čl. 7 ods. 5 Ústavy, kým ústavný súd nevysloví opak. Aj účinnosť nálezu ústavného súdu, ktorým tento rozhodne o nesúlade právneho predpisu s Ústavou alebo medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy s následkom v podobe straty účinnosti takéhoto (napadnutého) právneho predpisu (ďalej tiež len „neústavnosť“) si vyžaduje uverejnenie nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a účinky má len do budúcnosti (nie aj spätne, pretože by to viedlo k stavu extrémnej právnej neistoty, pri ktorej by bolo možné následné spochybňovanie všetkých postupov riadiacich sa dotknutým ustanovením, hocako sa tu natíska i skôr teoretická úvaha, podľa ktorej neústavnosť, pokiaľ k záveru o nej ústavný súd dospeje, by

mala byť neústavnosťou aj predtým, než sa tak stane - aj keď na eliminovanie rizík z tohto pohľadu najväčších je tu ešte i inštitút pozastavenia účinnosti právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky). Už momentom zverejnenia nálezu ústavného súdu vyslovujúceho neústavnosť v Zbierke zákonov Slovenskej republiky dotknutý predpis alebo jeho časť, ktorej sa zistená neústavnosť týka, stráca účinnosť a už tým vzniká do istej miery neštandardná situácia, v ktorej právny predpis majúci regulovať určené právne vzťahy tieto regulovať prestáva, nech aj súčasťou právneho poriadku po dobu ďalších šiestich mesiacov ostáva. Ide tu pri porovnaní s procesom uvádzania do praxe nových právnych predpisov alebo aj novelizácií tých už existujúcich o obrazné zaradenie spiatočky a cúvanie [kým nový predpis je najskôr len v štádiu návrhu a tak ešte súčasťou právneho poriadku nie je, až po jeho prijatí je uverejnený na to určeným spôsobom, kedy nadobúda aj platnosť a účinnosť nasleduje spravidla až potom a legislatívna kultúra túto káže odložiť na neskorší čas v záujme oboznámenia sa adresátov právnej normy s jej obsahom - tzv. *vacatio legis* (prázdny zákon), v prípadoch ústavným súdom konštatovanej neústavnosti ide o pohyb opačným smerom - od všeobecnej záväznosti na regulované vzťahy, pokiaľ nedôjde k pozastaveniu účinnosti najskôr k strate účinnosti a potom i strate platnosti, ak v určenej lehote nepríde k náprave].

39. Tým, čo ale v posudzovanom prípade je ešte dôležitejším, je zásada teórie práva, podľa ktorej všeobecná právna norma (s dopadom na regulované vzťahy) sa uplatní len vtedy, ak tu niet osobitnej právnej normy prijatej za účelom špecifickej regulácie (*lex specialis derogat lex generali*). Keďže táto zásada platí bez ohľadu na povahu ustanovenia, teda i na ustanovenia prechodné, za korektnú a tiež ústavne konformnú interpretáciu práva a jeho následnú aplikáciu sa dá považovať len taká, ktorá uplatnenie všeobecného pravidla nepripustí, ak by dôsledkom opačného výkladu bolo praktické popretie zmyslu a účelu pravidla osobitného. Práve to mal na mysli i odvolací súd v prejednávanej veci, pokiaľ argumentoval neaplikovateľnosťou úpravy z čl. I § 114 zákona o rodine v spojení s čl. I § 86 ods. 1 rovnakého zákona v znení účinnom od 1. januára 2016 (pokiaľ šlo o druhým z takých ustanovení normovaný nový spôsob počítania lehoty na podanie žaloby o zapretie otcovstva manželom matky), ak by opak mal za následok nepotrebnosť ďalšieho prechodného ustanovenia z čl. I § 119b zákona o rodine (nakolko takto by sa všetci tí manželia usilujúci o zapretie otcovstva, ktorým už uplynuli objektívne lehoty či už podľa zákona č. 94/1963 Zb. alebo podľa pôvodného znenia aj dnes platného a účinného zákona o rodine, dostali do lepšieho postavenia ako tí hoc aj len potenciálni žalobcovia, ktorým malo zjednať novú cestu k uplatneniu ich práv bez rizika nezaobrania sa ich požiadavkami súdmi vecne z dôvodu plynutia času práve osobitné prechodné ustanovenie na to určené). Pre úplnosť v tejto časti možno ešte dodať, že pomocným (nech aj zaiste nie jediným) vodidlom pri orientácii sa medzi prechodnými ustanoveniami všeobecnými, naviazanými už na nahradenie skoršej úpravy ako celku novým predpisom a osobitnými, týmito naopak prijatými v súvislosti s novelizáciou právneho predpisu, je jednak nedoplnenie tých prvých žiadnym ďalším údajom a tých druhých naopak dovetkom v znení „... k úpravám účinným od ..“ (v tejto súvislosti porovnaj citácie v bodoch 34. a 36. tohto odôvodnenia), okrem toho však i prax označovania nových ustanovení (v pôvodnom znení zákona sa nenachádzajúcich) popri čísle paragrafu tiež jedným alebo aj viacerými písmenami abecedy (čo inak v dnešnej legislatíve - na rozdiel od tej z minulosti, sústredujúcej prechodné ustanovenia v osobitnom článku novelizujúceho zákona, platí pre ustanovenia prechodné aj tie ostatné).

40. Aj dovolací súd preto v zhode s odvolacím súdom považuje za správnu (-e) odpoveď (-de) na otázku (-y) položenú (-é) dovolaním to, že osobitná úprava v prechodnom ustanovení čl. I § 119b ods. 1 a 2 zákona o rodine v znení zákona č. 175/2015 Z. z., viažúca sa k náprave stavu vzniknutého výpadkom zo zákona skoršieho znenia jeho ustanovenia čl. I § 86 ods. 1 (v dôsledku zásahu ústavného súdu a neskoršej nečinnosti zákonodarcu), vylučuje použitie úpravy zo znenia čl. I § 86 ods. 1 zákona o rodine v znení účinnom od 1. januára 2016 za pomoci všeobecného prechodného ustanovenia čl. I § 114 zákona aj na tie prípady, ktoré zákonodarcu v osobitnom prechodnom ustanovení k novelizácii zákona výslovne neuviedol. Pokiaľ nedôjde k naplneniu všetkých znakov uvedených v osobitnom prechodnom ustanovení prijatom na taký účel (vrátane času narodenia dieťaťa), manžel matky právo zaprieť otcovstvo v lehote podľa čl. I § 86 ods. 1 zákona o rodine v znení zákona č. 175/2015 Z. z. nemá.

41. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že podané dovolanie síce vyvolalo (v

časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v otázke dovolacím súdom dosiaľ neriešenej) procesný účinok umožňujúci uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu, výsledkom takéhoto dovolacieho prieskumu ale musel byť záver, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné (pretože odvolací súd dovolaním nastolenú otázku, na ktorej vyriešení záviselo jeho rozhodnutie, vyriešil správne). Preto dovolanie žalobcu podľa § 448 CSP zamietol.

42. V takto skončenom dovolacom konaní žalobca s dovolaním neuspel a takémuto jeho neúspechu zodpovedal (s ohľadom na povahu veci plný) procesný úspech žalovaných (jeho súperov). Dovolací súd preto, pre už vyššie spomínanú povahu konania v prejednávanej veci ako sporu (navzdory jeho legislatívnemu zaradeniu do CMP) a v súlade s úpravou z ustanovení §§ 53 a 105 CMP a § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 438 ods. 1 CSP rozhodol o nároku úspešných žalovaných na náhradu trov dovolacieho konania spôsobom uvedeným v druhej vete výroku tohto svojho rozsudku s tým, že uzavretie otázky výšky náhrady patrí súdu prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

43. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.